

CATHERINE BELL

JANE
AUSTEN

 és

a szavak művészete

CATHERINE BELL

JANE
AUSTEN

 és

a szavak művészete

Kossuth Kiadó

A kiadás alapja:
Catherine Bell: *Jane Austen und die Kunst der Worte*
Aufbau Verlag GmbH & Co. KG, Berlin 2021

Fordította
Kiss Orsolya

Borítóterv és grafika
www.buerosued.de

ISBN 978-963-544-804-3

Minden jog fenntartva

© Aufbau Verlag GmbH & Co. KG, Berlin 2021
(Published with Aufbau Taschenbuch; „Aufbau Taschenbuch” is
a trademark of Aufbau Verlag GmbH & Co. KG)

© Kossuth Kiadó 2022

© Hungarian translation Kiss Orsolya 2022
Borítókép © Abigail Miles / Arcangel

Prológus

A Hyde Park felett füstszerű felhők borították az eget. Szürkés árnyalatú volt még a faágakon és a tetőkön gyűlő dér is. Hampshire-ben a látóhatár leginkább tejes színbe burkolózott, ám olyan tiszta és ragyogó volt, hogy távoli tengerre emlékeztetett. Jane azon a vidéken mindig nyugodtnak érezte magát, és hagyta a gondolatait szabadon kalandozni.

Ellenben ha Londonban volt, az élet közvetlenül a szeme előtt pergett. Itt nem volt tiszta a látómező, mindenütt házak, fák, kocsik és emberek zsúfolódtak össze. A nagyvárosban Jane szíve is gyorsabban vert. Elvégre egy ilyen helyen mindig akadt tennivaló – színházba, fogadásra, bevásárolni lehetett járni.

A kocsi a Piccadilly felé zötyögött. A hátsó udvarokból kihallatszott a kovácsok kalapálása, patkódobogástól és sörfőzők bömbölésétől kísérve, akik szűk sikátorokon hajtották át lovaikat.

Jane-t az idegessége, mely hullámokban gyötörte egész reggel, most ismét elöntötte. Az arca mintha izzott volna, és olyan érzése volt, mintha az egész teste pezsgőként bizseregne. A landauer selyemmel és brokátal bélelt, szűk utasterében még a kalapjával sem tudta magát legyezni. Természetesen repesett a szíve, hogy alkalma nyílt a régens hintójában utazni, nem utolsósorban azért, mert a hintónak üvegablakai voltak. Egy téli kocsikázás után Jane rendszerint másképp festett: a ruháját beborította a ráfröcskölődött havas latyak, ő maga teljesen átfagyott, hébe-hóba még jégkristályok is voltak a pilláin. Itt mindez nem fenyegette, ugyanakkor fojtogató volt a hőség. Egyetlen ellenszere az volt, hogy arcát szorosán az üveghez nyomta, amivel azonban valószínűleg zsírfoltokat hagyott az ablakon.

Talán jobb lesz, ha nem tesz így.

Izgatottan bámult ki az ablakon. Rikkancsok dicsérték a nagyvilág híreivel teli portékájukat. A Smith & Hanson kirakatában a vörös szalag még rikítóbbnak tűnt, a Mr. Vanderbilt boltjában ragyogó kelmék fényűzőnek és puhának látszottak. Gyakran nézett be vágyakozva az üzletek kirakatán, bár még arra sem volt elég pénze, hogy akár csak bemerészkedjen. Jane mindig is odavolt a szép anyagokért, az ingyenc falatokért vagy akár egy olyan pár selyemkesztyűért, amelyet egy kirakatban látott meg. Ma akár ki is szállhatna. Igen, kiszállhatna, ki is akadályozná meg, hogy rögtön két pár selyemkesztyűt vagy akár öt tábla csokoládét vásá-

roljon a Fortnum & Masonnál Cassnek, aki ugyanolyan édesszájú, mint az összes többi Austen rokon?

Senki. Az időn kívül, amely rohamosan fogyott. Végül is nem állíthatta, hogy nem váratta meg a kocsist. Egyes élethelyzetekben ugyanis teljesen új kérdések merültek föl. Például az, hogy miként menjen át fehér muszlinruhában a latyakos londoni utcán. Szerencsére itt is dolgoztak átkelőseprők.* Amint Jane a bátyja házából az utcára lépett, megpillantotta és odahívta egyiküket, hogy seperje el a lába elől a havat, de főképp a londoni utcán felgyülemelő mindenféle hulladékot és ürüléket. Egyetlen folt sem esett a szoknyája szélén, állapította meg elégedetten, miután többször is lehajolt megvizsgálni az anyag szegélyét. A cipője is selymesen ragyogott. A hintó belsejében természetesen azonnal lecserélte a selyemcipőt a viseltes papucsára. Finom ibolyaillatot árasztó prémuffot viselt; az illat felidézte Eliza, az unokatestvére és Henry néhai feleségének emlékét, akitől ajándékba kapta. A hajába gyöngyöt fűzött, és egy pici rúzst tett az ajkára.

Nem volt harsány, az alkalomhoz ugyanakkor illett, remélte Jane.

Amíg a négylovas hintóból a városi nyüzsgést figyelte, és az ablakon át egy rövidnadrágos, mezítlábás kisfiú kezébe nyomott egy shillinget, nem tudott nem

---

* Az átkelőseprő a 19. században a városi szegények közül kikerülő utcaseprő volt, aki aprópénz ellenében utat söpört a piszkos városi utcákon átkelők előtt.

álmélnkodni. Hogyan juthatott ide, Londonba az aprócska, álmos Steventonból? Méghozzá Nagy-Britannia és Írország, az Egyesült Királyság trónja várományosának hintójában!

Hogyan érhetett el ide egy egyszerű lelkipásztor leánya?

Mint valami rossz regényben: de őt nem varázslat repítette a hintóba, még csak herceghez sem ment feleségül. Azt, hogy itt ült és idegességében a kalapját gyűrögette, egyes-egyedül önmagának köszönhette.

A St. James Streeten zötyögtek, ahol tömegnek nyoma sem volt. A házak ragyogó fehérek és fenségesek voltak az egyre sötétebb ég alatt, az utcákon senkit sem lehetett látni, és a patkók dobogása visszhangzott. Nem lehetnek már messze, hamarosan feltűnik a Carlton House fenséges kapuja a Pall Mallon.

Jane tudta, hogy a Carlton House gyönyörű épület. A ködből előbukkantak az épület oszlopai, a szegény sisakos katonák, akik tökéletesen mozdulatlanul álltak egy sorban. Az ég hirtelen iszonyúan tágasnak tűnt. Nehéz felhők lógtak a palota felett, mintha nem tudtak volna elszakadni az épület látványától. Varjak köröztek, a károgasuktól eltekintve szinte kísérteties csend uralkodott.

Évekkel ezelőtt valaki azt mesélte neki, hogy a Carlton House-ban van egy katedrális nagyságú és formájú terem. Ez ugyan különösen hangzott, ugyanakkor nem volt túl meglepő. IV. György különös ember volt.

Furcsa és... nos, Jane egész egyszerűen ki nem állhatta, így volt ez, kérem szépen. A régens betegesen pazarló, hűtlen, ellenszenves ember volt: Jane nem tolakodott volna az audienciájáért.

Ugyanakkor ő volt a trónörökös, így akármennyire is szégyellte magát miatta, Jane titokban borzasztóan örült. A meghívó finom selyempapíron lebegett be az otthonába, és Jane, akiről szinte senki nem tudta, hogy ő a *Büszkeség és balítélet* és az *Értelem és érzelem* szerzője, hosszan forgatta hitetlenkedve a kezében.

Ámbár a meghívó nem érte teljes meglepetésként. Az orvos, aki a rettenetes hetek alatt kezelte Henryt, aki olyan súlyosan megbetegedett, hogy Jane az életéért reszketett, feltűnően méregette Jane-t, és egy délután halkán megkérdezte:

– Megengedné, hogy a palotában elhíreszteljem, hogy éppen Londonban tartózkodik, Miss Jane?

Jane hangosan felnevetett, és egy pillanatot várt, hogy az orvos nem kér-e elnézést a tréfáért.

Egyszerű lelkipásztor leánya volt. A hampshire-i Steventonból. Ki a csoda akarna a palotában a látogatásáról tudomást szerezni?

– Hogyne – válaszolta végül, és pár napig képtelen volt kiverni fejéből a beszélgetést. Egy ideig azonban semmi sem történt, és bár Jane nem feledte az orvos különös szavait, ez így is jó volt.

Azután érkezett a levél, amelyet, ezt be kellett valania, legszívesebben bekereteztetett volna. Most pedig

éppen a trónörökös palotája felé kocsikázott... Érezte, ahogy hevesen kalapál a szíve, és igen megkönnyeb-
bült, hogy a látogatásán maga a trónörökös nem jelenik
majd meg személyesen.

Bár természetesen nagyszerű lenne egy beszélgetés
közben úgymond mellékesen megjegyezni, hogy a régens
milyen színű harisnyát viselt a látogatása alatt...

A hintó lassított, majd teljesen megállt. Egy alacsony,
köpcös, zömök lábú férfi Jane felé sietett.

– Micsoda megtiszteltetés! A nevem James Stanier
Clarke, ha bátorkodhatom bemutatkozni önnek.

A könyvtáros arca ragyogott a boldogságtól. Jane
udvariasan mosolygott, majd feltette a kalapját,
amelyet gyorsan le is kapott, hiszen a hintóban nem
fért el a fején.

Lépcsőt hoztak neki. Jane mély lélegzetet vett.

Megérkezett. Jane Austen, aki figyelemre méltó
vagyon vagy említésre méltó kilátások nélkül jött
világra. Aki számos utat bejárt már, hiszen mire is let-
tek volna a kereszteződések, ha nem arra, hogy minden
ösvényt legalább néhány lépés erejéig bejárjon? Jane
Austen végül olyan irány mellett döntött, amelyet
szinte egyetlen nő sem választott előtte.

Kiszállt a hintóból, és a Mr. Clarke-ból előtörő
szóáradatot hallgatta, igaz, csak fél füllel. Ismét elfogta
az idegesség, ám a büszkeség is. A hintó, a palota és
bizonyára a könyvtár is fényűző. Az igazi luxus azonban

– e pillanatban tudatosult benne – a szabadság volt, amelynek megszerzéséért oly drágán megfizetett.

Számos sötét évet kellett átélnie. Olyanokat is, amelyekben sem előre, sem hátra nem lépett. Amelyekben egyre nőtt benne az érzés, hogy legbelül mintha meghalt volna. Most pedig úgy érezte, mintha már csak fény venné körül.

A királyi könyvtáros fáradozásai ellenére, aki szeretne volna rábírní, hogy végre lépjen be a palotába, Jane felszegte a fejét. A felhők mozogtak, ám lomhán és alig észrevehetően, de épp eléggé ahhoz, hogy egy karcsú napsugarat áteresszenek, amely az orrát csiklandozta.

Jane behunyta a szemét, érezte az arcán a hideg novemberi szelet, és hogy a földről a nedvesség a selyempipőjébe szivárog. Nem érdekelte. Az életpályája minden képzeletet felülmúlt. Főképp hogy nem fiúnak született, így még a falusi kutyát sem érdekelhették a gondolatai és eszmefuttatásai.

Ám a sikere oly csodálatos, oly bámulatos volt, hogy Jane csak a fejét ingatta. Végül kinyitotta a szemét, hogy a könyvtáros megrökönyödött ábrázatára nézhessen.

– Indulhatunk, Mr. Clarke?

ELSŐ RÉSZ

*„Aki a táncot szereti,
legjobb úton van a szerelem felé.”*

JANE AUSTEN:
Büszkeség és balítélet

Steventon, Hampshire grófság
1795. december 22.

Sápadt reggeli fény szűrődött be a függönyök közti résen, és Jane szobájának sima fapadlójára vetült. Bármely más napon az orrára húzta volna a takarót a lány, és azon tűnődött volna, hogy a szobalányért kiáltson-e vagy sem. Ha megtenné, máris otthonos tűz ropogna a kandallóban. Ekkor kibújhatna a takaró alól, a talpát fagyási sérüléstől megkímélve léphetne az íróasztalhoz, sőt még a tollat is kézbe vehetné anélkül, hogy túlságosan reszketne a keze. Nyilvánvaló volt azonban a döntés hátránya is. Cass felfigyelne a zajra. Felülne az ágyában, majd borzosan és sötéten bámulna Jane arcába, hogy végül megdorgálja, ahogyan csak nővérek tudják húgaikat dorgálni:

– Jane, muszáj?

Ma azonban nem akármilyen napra virradt, és épp ez volt a gond. Jane üvölthetett, ahogy csak a torkán kifért, Casst nem ébresztené fel. Ő ugyanis több mér-földnyi távolságban időzött Kintburyben. Nem holmi

látogatás kedvéért, hanem azért, hogy a karácsonyt a jövődőbeli apósával és anyósával töltsse. Mindez azt jelenti, hogy Cass férjhez megy, ami iszonyatos gondolat volt. Elvégre mindig is ketten éltek ebben a szobában. Már lassan húsz éve. És most mindez megváltozik.

A szoba tágasnak és kényelmetlennek tűnt a hajnali fényben. Jane felsóhajtott. Még egy oka volt a rossz kedvre, mégpedig az, hogy Susanna, a szobalány akkor sem jelenne meg, ha hívná. Nem ágyazna be Jane és Cass szobájában és nem gyújtana tüzet sem. Mivel karácsonykor az Austen családról gondoskodott, a szolgáló előrehozott karácsonyt ünnepelt az édesanyjánál Basingstoke-ban. Természetesen Susanna megérde-
melt néhány napot messze Steventontól, ám e pillanatban szinte ugyanannyira hiányzott Jane-nek, mint a nővére.

Alaposan megvizsgálva a gondolatot, ez természetesen badarság volt. Susanna kedves fiatal lány ugyan, de Cass-szel egy lapon sem lehetett említeni. *Egek, milyen hideg van!* Vacogva húzta újra a dunnát az orrára, és suttogva zúgolódt az étellel. Ez nem épp kellemes módja volt a nap indításának.

Nos, összegyűjti minden erejét, tettekkészségét, és maga rakja meg a tüzet. Azután pedig egész reggel nem fog sem Susannára, sem Cassre gondolni, hanem örülni fog az ünnepnapoknak, meglátogatja Aletheát és hegyezi a fülét a falusi pletykákra. E tekintetben senki nem lehetett tájékozottabb, mint a legjobb barátnője – még-

hozzá úgy, hogy az otthona távolabb esett Steventontól, mint a paplak, ahol Jane lakott. Ő bár szívesen fecsegett az emberekről, képtelen volt megjegyezni a rengeteg részletet. Az elbeszélésében gyakran keveredett a valóság a fantáziával. Ez természetesen rendkívül praktikus volt egy író műkájában, azonban Jane így nem tudott megfelelni Alethea elvárásának, hogy az elmondottakban legalább egy szemernyi valóság legyen.

Összehúzta a szemét, halkan elszámolt háromig, majd ledobva a takarót kiugrott az ágyból. Ugrándozva ment a kandallóhoz, hogy mindig csak egy lábbal érintse a padlót, futás közben felkapta a gyapjúsálat a karosszékből, háromszor a nyaka köré tekerte és a vállát is bebugyolálta. A gyújtósdobozért nyúlt, ám rögtön el is ejtette, mivel az ujjai nyirkosak voltak a hidegtől. Bizonyára okosabb lesz először felöltözni. Felhúzott három pár gyapjúzoknit, a harisnyát, az alsóinget és -szoknyát, majd még egy alsóinget és végül a gyapjúruhát. Ismét a gyújtósdoboz után nyúlt, igyekezett nem remegni, és végre, végre szánalmas tűz gyulladt a kandallóban. De legalább tűz volt!

Jane a kezébe lehelt. Elhúzta a függönyt, és kipillantott a dértől ezüstösen csillogó kertbe. Bal kéz felől az édesanya fallal körülvett, immár nyugodt és élettelen zöldségeskertje terült el. Tavasszal és nyáron szinte ragyogtak benne a kerti sarkantyúka narancssárga virágai, bab kúszott a magasba, tökfélék és burgonyatövek növekedtek alacsony alma- és körtefáktól körülvéve. A kert

mögött dombok emelkedtek, jobb kéz felől nyírfák és tölgyek határolták. Jane legidősebb bátyja a háztól nem messze hársfát ültetett; a fa levelei tavasszal világoszölden ragyogtak, édes illata reggelente bekúszott az ablakokon. Most viszont az ágai kopasznak és szomorúnak tűntek. Jane elfordult, szorosabbra húzta a sálát, meggyújtott két gyertyát és az íróasztalhoz ült.

Elővette a tintásüveget és a tollat, valamint egy köteg lapot, amelyhez mindennap újabb és újabb teleírt lapokat tett, és megpróbálta összeszedni magát. Tavaly nyáron két fiatal lány, Elinor és Marianne Dashwood elmosódott alakja jelent meg a lelki szemei előtt. Egyre határozottabban körvonalazódtak – Elinor rendkívül fenségesnek hatott szigorú, intellektuális, hűvös valójában, Marianne viszont féktelen és túlságosan is vad volt, semmint igazából hölgynek lehetne nevezni. Jane szerette a képzeletében megszületett két alakot, és amikor írni kezdett róluk, a paplak és minden lakója elhalványodott körülötte: a szülei, Cass, a szolgálók és a látogatóik, akik e pillanatban Jane bátyja, James és a kislánya, a kicsi Anna voltak.

Röviden felvázolta a cselekményt, ennyinek elégnek kellett lennie. Jane szeretett egyszerűen írni, de nem akart teljes szabadságot hagyni a képzeletének – lennie kell egy korlátnak, amelybe kapaszkodva tapogatózhat előre, egy vonalnak, amely keresztülvezet a történeten. Egyébként hol ide, hol oda sodorná az ár. Csakhogy így nem tudott izgalmasan írni; Jane pontosan tudta, hogy

az alkotókészségnek szabadságra is szüksége lenne. Néhányszor megpróbálta pontosan kidolgozni a cselekményt. Jelenetről jelenetre mindent felsorolt, csinos nyilakkal díszítette és apró betűs kommentárokkal látta el a vázlatot. Néhány nekifutás után – az összes sikertelennek tűnt – tűzbe dobta. Középútra lett volna szüksége.

Jane habozva a tintásüvegbe mártotta a tollát. Ez is a munkamódszerével járó gond volt: az édesapja egy vagyont fizetett papírért, amit természetesen örömmel bocsátott a lánya rendelkezésére; Jane-nek mégis időnként rossz lelkiismerete volt költséges hobbija miatt. Nem volt ugyan annyira drága, mint például lovat tartani, viszont számos más, hölgyhöz illő elfoglaltság közül választhatott volna, amelyek egy kis pénzt is hozhattak volna a konyhára. Kötni, hímezni és horgolni természetesen Jane is tudott, az eredmény pedig sál vagy asztalterítő lett. Egyik sem töltötte el azonban annyi örömmel, mint az írás.

Sajnos voltak olyan napok is, mint a mai és a tegnapi, amikor az, amit papírra vetett, minden szabadság ellenére nem frissnek, hanem banálisnak, vontatottnak és nehézkesnek tűnt. A gondolatai nem követték egymást könnyedén, nem jutottak eszébe a megfelelő szavak; minden egyes gondolatért, minden egyes szóért külön küzdött. És jaj, a számtalan becsúszó helyesírási hiba! Egyszerűen képtelen volt összpontosítani, valószínűleg ez lehetett az oka, pedig a teljes nyugalom luxusát élvezhette. Nem volt ott sem Cass, aki ásítva

kecmergett ki az ágyból, sem anya vagy apa, akik köhögve és harákolva botladoztak le a lépcsőn, mivel ehhez még túl korán volt. Azok a fiúk pedig, akik rendszerint a lelkipásztor házában tartózkodtak – Jane édesapja ugyanis nemcsak lelkipásztor, hanem iskolamester is volt, és a tanítványai náluk laktak –, az ünnepnapokat a családjuknál töltötték.

Gyorsan átfutotta, hogyan jellemezte a két Dashwood lányt: „Elinor – állt ott, nem annyira az olvasónak, hanem inkább az önmagának szóló emlékeztető, hiszen még meg kell találnia a módját, hogy a részleteket kellően elegánsan helyezze el a levélregénynek tervezett szövegben –, a legidősebb leány, akinek tanácsa ily hatékonynak bizonyult, olyan éles értelemmel és józan ítélőképességgel rendelkezett, jóllehet csupán tizenkilenc esztendő volt, anyja bizalmasa lett, s gyakorta sikerült megfélekeznie – mindnyájuk szerencséjére – Mrs. Dashwood lelkes buzgóságát, mely általában meggondolatlan cselekedetekre ragadtatta. Elinor csodálatos teremtés volt; természete gyengéd, érzelmei azonban erősek, ám tudta, miként uralkodják rajtuk: ez oly tudomány volt, melynek egyik húga eltökélten nem lesz birtokában soha.

Marianne, képességeit illetően, sok tekintetben felvette a versenyt nővérével. Érzékeny, értelmes leány volt, de túláradó szenvedélyesség jellemezte: bánatában, örömeiben híján volt a mértékletességnek. Nagylelkűnek, szeretetre méltónak, érdeklődőnek ismerték; mindennek, csak megfontoltnak nem.”

Ha ő maga is valamivel megfontoltabb lenne! Akkor nem zavarná, ha tétlenül gubbaszt az írópultja mellett, arra várva, hogy a múzsa homlokon csókolja. Ezen a napon Jane szinte tombolt türelmetlenségében. Felnézve a halványkékre festett falat bámulta. Mintha valami ellenkezne benne. Tapasztalatból tudta, hogy ilyenkor jobb, ha egyáltalán bele sem fog a munkába – görcsösen írni olyan volt, mintha dühösen próbált volna nevetni. Így senkit sem tudna meggyőzni, és a teleírt lapok végül a kandalló tűzében végeznék.

Kicsit bánatosan csukta le az írópult fedelét, bár vigasztalta a gondolat, hogy Aletheával találkozik a reggelinél. A kezét kicsit még megpihentette a sima mahagónin, majd felállt, közölte önmagával, hogy az alkotókedvet nem erőszakolhatja ki, majd kihámozta magát a ruhájából, hogy valami szebbet vegyen fel. Ha átsétál a Manydown Hallba, legalább kicsit elegánsabbnak kell lennie; csak a nagy fapapucsok tűnnek majd kissé parasztosnak. Mit tehetett Jane róla, hogy az apjának nem volt hintója? Az igazat megvallva ez egyáltalán nem okozott neki fejfájást. Szeretett sétálni, akármilyen nappal is örvendeztette meg a szeszélyes időjárás. Legyen szél vagy nap, eső vagy jégeső, Jane szívesen tette meg a négy mérföldet Basingstoke felé és vissza – sőt, egyszer még éjszaka is kimerészkedett, bár kicsit félt.

A pillantása Cass ágya felett ismét a kandalló peremén sorakozó akvarellekre esett, amelyeket Cass festett, és amelyek őt ábrázolták. Jane fodros ruhában,

Jane fűzfának támaszkodva, Jane a tóparton. Mivel Cassnek nehezebbre esett az arcokat hűen megfesteni, mindig háttal ábrázolta. Ha valaki, aki személyesen nem ismerte Jane-t, az akvarellek alapján próbálta volna elképzelni a külsejét, bizonyára azt feltételezte volna, hogy iszonyatosan ronda.

Pedig nem is volt ronda, legalábbis úgy vélte. Jane szerette a rózsás arcát, a ragyogó sötétbarna szemét és barna haját, amely, ha egy picit megerőltette magát, lágy hullámokban keretezte az arcát. Apropos, rózsás arc: ideje egy kis cicamosdást végezni. Jane a lavórba merítette az arcát, a víz jéghideg volt. Levegőért kapkodva emelkedett fel, gyorsan megtörölközött, kivett egy kis rózsailatú arckrémot, amelyet Martha, egy éppen olyan közeli barátnő, mint Alethea, kevert neki, és könnyedén bekente vele az arcát. Ezután ledübörgött a lépcsőn. Sajnos csak az utolsó előtti lépcsőfokon villant eszébe, hogy ha észrevétlenül akarta elhagyni a házat, csendben kellett lennie. A koromsötét folyosó padlójára a lehető leghalkabban lépett. A kabátja és a kalapja után tapogatott, az ujját megszurta a magyal, amit még Cass tett ki az indulása előtt, mivel rajta kívül a családban senkinek nem jutott eszébe ilyen ünnepi dolgokkal foglalkozni, „Aú”, suttogta, előretapogatott a ház bejáratához, már nyitotta az ajtót, amikor az anyja lépteit hallotta meg fentről.

- Jane? Jane, te vagy az?
- Igen, anya, és már megyek is.

– De Jane, azt hittem, hogy ma segítesz nekem!
– Fogok is, anya! Legkésőbb három óra múlva itt-hon leszek.

– Három óra múlva? Jane!

Ekkor azonban Jane már maga mögött hagyta a kertkaput, és esetlen facipőjében az erdő szélén vezető út felé sietett. Micsoda szerencséje volt! Az édesanyja biztosan nem menne utána reggeli köntösben.

– Szentséges ég, Jane, viharba kerültél?

Alethea, aki úgy nézett ki, mintha órákat töltött volna a tükör előtt, hangosan felvihogott, amikor Jane a szalonba lépett.

– Úgy nézek ki? – Jane megérintette a fejét, amely valóban elég rendezetlennek tűnt, és vállat vont. – Bizonyára a hajamat téptem.

Lassan leereszkedett a rózsaszínű plüss-székre, és elragadtatva nézte az ételeket, amelyeket a barátnője a kedvéért felszolgáltatót. Ezután színlelt szigorral méregette a barátnőjét.

– Szóval az a terved, hogy a chutesi bálon a táncparketten láthass gurulni!

– Jaj, dehogy! – Alethea elpirult. Pontosan úgy nézett ki, ahogyan Jane édesanyja vágyakozva képzelte el a saját lányait, mielőtt világra jöttek volna: kistermetű, törékeny teremtés, hosszú, selymesen fénylő szőke haj. A szeme a nyári ég kékjére emlékeztetett, csinos arcát kis pisze orrocska díszítette. Alethea a ruháit bájjal, eleganciával hordta, akár órákig tudott könyveket egyensúlyozni

a fején – Jane persze azonnal levette őket a fejről, és nekiállt olvasni –, úgy beszélt, ahogyan ifjú hölgyhöz illett, és semmire sem vágyott jobban, mint egy férjre.

Bár Alethea és Jane nagyon különbözött egymástól – és bár Mrs. Austen soha nem fáradt bele, hogy hangsúlyozza, Alethea mindenben Jane példaképe kellene hogy legyen –, a két fiatal nő kiválóan szót értett egymással. Alethea családjá három évvel ezelőtt költözött az óriási basingstoke-i birtokra, nem messze Steventontól. Alethea volt a legfiatalabb a három nővér közül, született azonban egy öccse is, aki egy szép napon a Manydown Hall és az épületet körülvevő park ura lesz majd. Addig azonban még sok idő telik el, mely alatt Jane végigkóstolhatja az összes finomságot, amit a nagyúri ház konyháján készítenek. Almatortácskák, pulykafelfújt és vajas pogácsa... míg a lelkipásztor otthonában többnyire csak pirítós és tea volt reggelire.

– No és miért is tépted a hajad? – kérdezte Alethea kis idő múlva, mialatt azt figyelte, hogy Jane minden tálcáról tesz valamit a tányéjára.

– Á – fakadt ki Jane. – Szerinted vajon miért?

– Talán van valami köze az édesanyádhoz?

– Igen, bár csak közvetve – felelte Jane, és igyekezett artikulálni, miközben egy falat almatortácska volt a szájában. – Az idevezető úton egyenesen a szomszédasszony karjaiba futottam. Mrs. Henderson először is kikérdezett Cass esküvőjének minden részletéről, utána pedig az enyémről érdeklődött.

– Ajaj.

– Ajaj bizony. De ne gondold, hogy Mrs. Hendersonnak mindez véletlenül jutott eszébe. Azt mesélte, hogy tegnap a faluból hazavezető út felét anyával tette meg, és anyámnak már konkrét tervei vannak velem kapcsolatban. Igaz, még nem sikerült vőjelöltet találni, de már minden másra gondolt és pontosan ki is számolt. Az esküvőmre – bárkivel legyen – anya utolsó fillérje is rámegy majd, szerencsére a tehetős vőjelölt kompenzálja, így anya végre úgy élhet majd, ahogyan mindig is szeretett volna.

– Biztos vagy benne, hogy az édesanyád ezt szeretné neked? – emelte fel a szavát Alethea. – Cass esetében sem ragaszkodott hozzá, hogy olyasvalakit keressen magának, aki egy szép napon nagy vagyont örököl...

– Nem, de én vagyok a legfiatalabb. Kiben reménykedhetne, ha nem bennem?

Jane elvett egy vajjas teasütit, és ujjnyi vastagon kent rá a sűrített tejszínt. Egy napsugár utat talált a felhőtakaró között, és vidám színt kölcsönzött a szalon sárga selyemtapétába burkolt falának. Jane néha elképzelte, milyen lenne itt írni. Egyszerűen magával hozhatná az írópultját, ami tulajdonképpen alig volt több, mint egy hordozható fadoboz, és a környező erdőkre nézve felnyitná. Itt mindig csend uralkodott. A paplakban viszont kilenc óra után szinte mindig nagy volt a nyüzsgés: Mrs. Austen hangosan vette sorra az egyes fogásokat és a bevásárlandókat, Mr. Austen pedig éles füttyszóval

hívta magához báránykáit, vagyis a tanítványait, bár már régóta le akart szokni a fütyülésről. Cass a festőállványával dübörgött lefelé a lépcsőn, és ha Jane egyik bátyja is éppen otthon volt, akkor tíz helyett is lármázott.

Alethea összehúzta a szemét.

– Nem az a legtermészetesebb dolog a világon, hogy az édesanya gondoskodik a lányáról?

Jane felnézett, és Alethea szemében hirtelen vágyat látott lobbanni. A lánynak nem volt édesanyja; nem szeretett erről beszélni, de hébe-hóba, mint éppen ma is, az édesanyja hiánya elszomorította.

– Ó, kedves Alethea – Jane megfogta a kezét és megszorította. – Kérlek, ne légy szomorú! Tudatában vagyok annak, hogy még az én anyám is jobb, mint anya nélkül felnőni.

Elgondolkodva nézte Aletheát, aki igyekezett bátor arcot vágni.

– Ugyanakkor kérlek, te se becsüld alá, mit jelent, amikor az anyád folyton a füledet rágja. Őszintén kívánom, bárcsak jobban kijönnénk egymással – tette hozzá. – Tény azonban, hogy Cass a mindene, nálam pedig anyám mindig talál okot az elégedetlenségre.

Alethea kortyolt egyet a teából, majd a leheletvékony porcelánból készült csészét óvatosan tette vissza a csészealjra.

– Ezt egyszerűen nem hiszem el, Jane. Az édesanyád talán másképp mutatja ki a szeretetét irántad, mint szeretnéd, de már csak az a tény, hogy férjhez

szeretne adni, a napnál is világosabban mutatja, hogy szeret téged. Ezenfelül igenis mutat irántad szeretetteljes vonzalmat, sőt még csodálattal is adózik neked! Áradozik, hogy milyen okos vagy, és nem hallgatja odaadóan, amikor a szövegeidből felolvasol?

Ez valószínűleg igaz volt, ugyanakkor... volt valami Jane és az anyja között, ami gátat emelt közéjük. Ugyanakkor Mrs. Austen – aki igen nehéz ember hírében állt – számos jó tulajdonsággal rendelkezett. Meggyőződése szerint illetett fiatal hölgyeknek rajongani az olvasásért, és – ellentétben a szomszédságban hangoztatott nézetekkel – nem volt azon a véleményen, hogy a hölgyek leginkább úgy bizonyíthatják intelligenciájukat, ha egy szót sem szólnak.

– Most inkább mesélj te! Mi hír van?

Jane a teába kortyolt, és lehunyt szemmel élvezte a fekete tea aromáját.

– Ó! – kiáltotta Alethea. – Lehetséges lenne, hogy a hír hozzád még nem jutott el?

– Milyen hír?

– Mrs. Lefroyt meglátogatja az unokaöccse.

Ez ám a meglepetés! Vajon Jane miért nem tudott róla? A Lefroy család paplakja sokkal közelebb esett Austenékhez, mint Alethea családjának birtokához. Ráadásul Jane úgy gondolta, bensőséges viszony fűzi Mrs. Lefroyhoz, aki osztozott a lelkesedésében az irodalom és a versek iránt.

– No és ki az unokaöcs? Megismerkedtél már vele?

– Te tényleg nem hallottál semmit? – kérdezte Alethea csodálkozva, és megrázta a fejét.

– Az égvilágon semmit. Szerencsére anya sem – tette hozzá komor hangsúllyal –, különben most nem itt ülnék, hanem a fiatalember mellett, és ki kellene kényszerítenem belőle egy lánykérését.

Alethea arca könnyedén elpirult.

– Azt nem tudom, hogy valóban fiatal-e.

– Vén nem lehet, ha Mrs. Lefroy unokaöccse.

Jane-nek ekkor eszébe jutott, hogy Anne Lefroy, a barátnője huszonhat évvel idősebb nála, és így lehetett egy unokaöccse, aki már harminc vagy akár több tavaszt is megért.

– No és mit hallottál róla? – kérdezte, mivel a hír felébresztette a kíváncsiságát. Számtalan kellemes órát töltött a Lefroy család paplakában. Nem emlékezett azonban arra, hogy Mrs. Lefroy valaha is említette volna az unokaöccsét. Vagy mégis? Mintha halványan derengett volna valami...

– Skóciában él?

Alethea megrázta a fejét.

– Írorszában. Pontosabban Dublinban, ahol a Trinity College-on szerzett diplomát. Azt hiszem, éppen Londonba tart, ahol jogot fog tanulni, csak tett egy kerülőt Hampshire felé.

– Mit mondanak még róla?

– Ó, tudod, milyenek az emberek – Alethea huncutul mosolygott. – Úgy tesznek, mintha egyáltalán nem

érdekelné őket, aztán a háta mögött súgnak-búgnak. A hírek szerint Mr. Thomas Langlois Lefroy kifejezetten jóképű, hihetetlenül intelligens, egy szép napon fantasztikus sikereket ér el, vagyonos azonban nem lesz, és ezenfelül a legelbűvölőbb fiatalember, akivel valaha is szerencséjük volt találkozni, ugyanakkor mintha egy picit fenn hordaná az orrát, bár erre semmi oka nincs, és...

– És nem is lehetne kellemesebb illata – fejezte be Jane Alethea mondatát találomra.

– Nem ezt akartam mondani!

– És miért nem? A kellemes illat remek tulajdonság.

– A kellemes illat egyáltalán nem tulajdonság, ezt neked jobban kellene tudnod, mint bárki másnak.

– Alethea megrovón rázta a fejét.

– Rendben, akkor foglaljuk össze a hallottakat – mondta Jane. – Steventon falvában, Basingstoke városában és az említett települések környékén keresve sem lehet csábítóbb férfiút találni, mint Mrs. Lefroy unokaöccsét. És éppen te nem emészted magad érte?

– Nos...

– Nos? – kérdezte Jane. – Nem hiszed, hogy beleszerethetnél ebbe a Mr. Lefroyba?

Alethea arca még vörösebb lett, a szeme pedig szinte lázas fényben ragyogott.

– Hiszen még soha nem találkoztam vele!

– Ennek semmi jelentősége.

Alethea a legyezőjével Jane felé csapott.

– Lehetetlen vagy!

Jane-nek igaza volt. Alethea számtalan más fiatal-embert is csak hallomásból ismert; ez az apróság azonban még soha nem tartotta vissza, hogy lelki szemei előtt ne fesse le az esküvőjük legkisebb részleteit is. Ó, igen, bár lenne Mrs. Austen leánya, ők ketten mindig találánának beszédtemát...

– Említettem már, hogy nem örököl majd vagyont? Számtalan testvére van, és már az apja sem nőült jól, azt mondják. Ugyanis... – Alethea Jane felé hajolt, és lehalkította a hangját, bár közel s távol senki sem járt arra – szerelemből kötött házasságot.

– Az isten szerelmére, hogyan tehette ezt! – kiáltotta Jane túlzott színadiassággal.

Alethea, aki mintha nem vette volna észre a gúnyt Jane hangjában, komolyan bólintott, és összeráncolta a homlokát.

– Érted tehát...

– De a fivéreim is tetszettek neked, és közülük egyiket sem áldotta meg az Úr tehetősebb vagyonnal.

Alethea már védekezni kezdett volna, azután másképp döntött.

– Szeretném, ha nemcsak a barátnőd lehetnék, hanem a rokonod is. Erről a Mr. Lefroyról hallani sem akarok. A tiéd, ha kéred.

Jane ijedten intett Aletheának, hogy elhallgattassa.

– Ne ültess bogarat anya fülébe! Gondoskodni fogok róla, hogy a szomszédos bálók egyikére se látogasson el

addig, amíg ez a Mr. Thomas-Hogyishívják-Lefroy a környéken tartózkodik. A bemutatásunk pillanatában anya már az esküvői harangok kondulását hallaná! Akkor inkább hozzámegyek valakihez a faluból. Ez esetben legálább tudni fogom, hogy mire számíthatok.

– No és ki lesz a szerencsés, Jonathan Byers vagy Thomas Gallagher? – találgatott Alethea kuncogva.

Jane elgondolkodva mustrálta a selyemtapétát.

– Pontosan – jelentette ki. – Még akkor is, ha nehezemre esik. Végül is tudom, hogy a fess, szálas Jonathan Byers úr gyermekkorában a legszívesebben földigilisztákat fogyasztott.

Alethea még hangosabban kuncogott.

– És még emlékszem arra a szagra, amit a fiatal George Fenthlow harisnyája árasztott egy hosszú, kiemerítő nap után. Ezenfelül egyszer belenézhettem azokba a mély kráterekbe, amelyek Mr. Gallagher fogaiban keletkeztek, aki tudomásom szerint a ma napig nem szívesen használ fogport.

Alethea kevés híján leesett a székéről a nevetéstől.

– Ellenállhatatlan a humorod, Jane.

Jane komoran nézett az asztalra, és újra az étel után nyúlt.

– Nem – hallotta magát alig érthetően motyogni –, az almatortácskák az ellenállhatatlanok.

– Új szakácsunk van. Franciaországból jött.

– Valóban?

– Harrist azóta képtelenség kirobbantani a konyhából. – Alethea sóhajtott. – Igazság szerint azonban nem a szakács, hanem a kuktája nyűgözi le. Roppant csinos. Harris nyulakat fest neki. Azt hiszem, beleszeretett.

– Az öcséd mindössze tízéves, Alethea. És egyébként is: hogyan szerethetne bele egy nőbe, aki még a nyelvén sem beszél? Vagy ő nem francia?

– De igen. Harris azonban már kicsit idősebb, ezt pontosan tudod, Jane. És talán Rómeó és Júlia felnőttek voltak? Harmadszor pedig, nincs szükség közös nyelvre, ha egy kiváló étel készítéséről van szó.

Alethea lesepert néhány süteménymorzsát a ruhájáról. A ruha világoskékje kiválóan illett a szeme színéhez.

Jane elgondolkodva nézett maga elé, majd hirtelen elragadtatás fejeződött ki az arcán.

– Kölcsönkérhetem az egyik tolladat, Alethea?

Alethea meglepetten pillantott Jane-re, majd felállt, és kinyitotta a Bigg-Wither család méltóságteljesen figyelő ősének olajportréja alatti asztalka fiókját.

– De hogyan is tarthatnád fenn az ismeretséget tartósan, ha nincs sietősebb dolgod, mint hogy az összes társalgási témát átvedd veled? – mormogta Jane, és felírta a szavakat egy szalvétára. – A kedvenc témáidat hamarosan kimeríted.

Alethea csodálkozva nézte barátnője lázasan jegyzetelő kezét.

– És erre – folytatta Jane, és lelkesedésében kevés híján halkán sikkantott – Marianne így felel: „*Illendő ez?*”

Igazságos ez? Túl fesztelen, túl boldog, túl őszinte voltam. Nyílt és szokimondó voltam, abelyett hogy zárkózott, ostoba és álszent lettem volna. Ha az időjárásról és a rossz utakról társalogtam volna, és tíz perc alatt csak egyetlen szót szóltam volna, akkor nem ért volna ez a vád.”

– Nos, ez kifejezetten jól hangzik, Jane, de mi köze Harrishez és a konyhai cselédünkhöz?

Jane megpróbálkozott egy bocsánatkérő mosollyal, az arcán ugyanakkor nyoma sem volt az igazi megbánásnak.

– Nagyon is sok! Vagyis... – fűzte hozzá kis gondolkodás után – annyira nem is sok minden. Meséltem neked az Elinorról és Marianne-ről szóló levélregényemről, de... – mély lélegzetet vett, és bosszúsan megrázta a fejét. – Újra és újra elakadok vele! Nem találok a megfelelő hangot a két lánytestvérnek, most pedig épp minden a fejemben volt, mintha végre velem lennének, és... Ne haragudj! Nem szeretném, ha azt gondolnád, hogy csak ötletkeresés céljából hallgatlak meg.

Alethea bátran mosolygott, ám szomorúnak tűnt. Jane többször megpróbálta felvidítani, de nem sikerült. Valószínűleg a jövője miatt aggódott, hiszen Harris, amikor egy szép napon megnősül, mindent örököl majd, Aletheának és a lánytestvéreinek pedig egy fillér sem jut. Jane azonban erősen kételkedett benne, hogy a fiú választása éppen a francia konyhacselédre esne.

A két barátnő máskor mindig talált valamit, amin közösen kuncoghattak, legyen az Jane gonoszkodó

megjegyzése egy szomszédról vagy Alethea elbeszélése az öccséről, aki gyakorta aranyosan bugyuta módon viselkedett. Ma azonban mintha valami akadályozta volna a vidám hangulatot. Amikor Jane elbúcsúzott, ismét igyekezett barátnőjét felvidítani egy ünnepnapokra vonatkozó megjegyzéssel, ám Alethea csak fáradtan grimaszolt.

– Hamarosan találkozunk, ugye? – kérdezte Jane, és az arcát Alethea hajába temette.

– Természetesen – felelte Alethea mereven, és elhátrált.

Jane szomorúan fordult el, és merev fapapucsában poroszkált a parkon át vezető úton a kovácsoltvas kapu felé. A fenyvesek és a mocsarak mentén hazafelé vivő úton Aletheán gondolkodott. Amikor megismerkedtek egymással, leginkább partitúrákról és kézimunkáról társalogtak. Alethea tágra nyílt szemmel hallgatta, amikor Jane a mindennapjairól mesélt – ahogyan az apja házában lakó fiúkkal szaladgáltak, vagy arról, hogy tobozokból hajót építettek, vagy makkból és gesztenyéből kis figurákat barkácsoltak. Az ő neveltetése gyökeresen másképpen folyt. Társalkodónője volt, és lényegesen kevesebbet engedtek meg neki. Jane ugyan szívesen látogatta a barátnőjét a Manydown Hallban, ám egy cseppet sem irigyelte az életét.

Pár évvel ezelőtt fedezték fel, hogy mindketten szenvedélyes táncosok, és attól kezdve olyannyira ragaszkodtak egymáshoz, hogy Martha, aki szintén jó barát-

nője volt Jane-nek, időnként enyhe féltékenységgel a hangjában kérdezte, hogy Jane nem látogatná-e meg, hogy végre kettesben legyenek.

Talán egy éve foglalkoztatta Aletheát a jövője. Jane azonban, bár két évvel idősebb volt, egyáltalán nem foglalkozott a sajátjával. Talán emiatt hűlt ki a barátságuk?

– Talán bele kellene szeretnem valakibe – mormogta, csak hogy hallja, miként hangzik.

Jane előtt egy mókus ugrott ágról ágra. Az égen sötétszürke felhők tűntek fel. Nem volt túlságosan fel-emelő látvány – ugyanilyen kevésbé örült a szíve a szerelem ötletének. Fogalma sem volt, hogy megy ez. Cass esetében egyszerűen csak megtörtént, igaz, hosszú, nagyon is hosszú ideig tartott. Tom Fowle, akihez hamarosan feleségül megy majd, egyike volt azoknak a fiatalembereknek, akikkel az otthonukat osztották meg – az apja egykori tanítványa volt, és Cass később is tartotta vele a kapcsolatot. Jane azonban még soha nem táplált gyöngéd érzelmeket, sem a náluk lakó, sem pedig a falubeli fiatalemberek iránt. Pedig éltek a környéken fiatalurak: a környező településeken például Tom Chute, akivel a jövő heti bálon egész biztosan táncba merészkedik majd, a deane-i Harwood fivérek, vagy a Portal fivérek egyike, ó, számtalan fiatalember volt! Ám egyiket sem tudta volna elképzelni az oldalán.

Az egyik dombnál, ahonnét felséges kilátás nyílt Steventonra, Jane lassított, majd megállt. Egy fatörzsnek támaszkodott, és megtapogatta a kérge kemény

erezetét. Vajon nyugtalankodnia kellene amiatt, hogy még soha nem vert gyorsabban a szíve egy férfi láttán sem? Hiszen egy héttel ezelőtt betöltötte a húszat. És ha egyáltalán nem is képes szerelemre? Ha a szíve mindörökre makacsul hallgat? A művésznek úgymond kötelessége érezni, éreznie kell a fájdalmat, és azt szavakba kell öltöztetni; ismernie kellett azt, amiről írt!

Jane a fakéregre fektette az arcát, és behunyta a szemét. Mélyen felsóhajtott, és úgy döntött, nem töri többé a fejét. Ha beleszeret valakibe, az nyilván az elhatározása nélkül történik majd. Ha pedig nem... nos, épp elég fiatalembert tudott kigondolni magának. Nincs kizárva, hogy köztük lesz majd a legjobb parti!

Alig nyitotta ki az otthona ajtaját, máris elszállt a rosszkedve. Nagy hirtelen mintha Mrs. Austen is ráébredt volna, hogy közeleg a karácsony.

– Jane! – kiáltotta rekedten, és apró léptekkel tipegett a lánya felé, aki levette a kalapját és hátrasimította ködtől megnedvesedett haját. – Itt vagy végre! Nem azt mondtad, hogy fél óra múlva már itthon is leszel?

– Három óra múlva mondtam, de feltételezem, hogy még az sem telt le.

Az anyja azonban már nem is figyelt rá. Mrs. Austen nem volt sem kicsi, sem törékeny alkatú, valójában szinte kivételesen megtermett ember volt. Ha viszont

a tükörbe nézett, nem látta sem az orrát, sem a határozott pillantású fekete szemét, sem százhatvanöt centiméteres termetét – mely nő esetében igen magasnak számított. Ehelyett törékenynek vélte magát, az emberkéz által letépett virágok leggyöngébbikének.

Folyton az ájulás szélén állt, és állítása szerint a legegzetikusabb betegségekben szenvedett, amelyek részletgazdag leírásához a *Materia Medica*ban keresett szakértő segítséget.

– Jane! – sóhajtotta kétségbeesetten, és a lánya kezéért nyúlt. – Nem tudom, hogyan boldogulhatnék egyedül mindennel. Hiszen az imént még október volt, és hamarosan nyakunkon az újév!

Jane mosolygott, majd a pillantása a fapadló teljes egészét elöntő, sőt a szalonajtón kihömpölygő káoszra esett. Magyalágak, amelyekről néhány vörös bogyo a fapadlólapok közé gurult; frissen vágott babérágak, amelyeket az édesanyja már elkezdte borostyánnal vegyíteni, ám hirtelen elment a kedve tőle. Fenyőágak temették maguk alá az apja komódon heverő kalapját és pipáját. Ezenfelül egy halom arany-, zöld és vörös színű csillogó papírból bárki csinos alakzatokat vagdoshatott ki.

Igen, eljött a karácsonyt megelőző tizenkét nap, Jane kedvenc időszaka az évben, és a lány immár egyáltalán nem rosszkedvűen szívta magába a puncs- és szegfűszegillatú levegőt, mely a nyitott konyhaajtón át az előtérbe áramlott.

– Először is rendet teszünk itt – javasolta.

Az anyja bólintott, és sóhajtva tette a kezét a mellére. – Tudod, hogy egyáltalán nem bírom az ilyen megérőltetéseket, Jane.

– Igen, anya, tudom.

– Nem küldenéd fel Susannát egy csésze teával hozzám? Lepihenek.

– Természetesen, anya. Jaj, nem, nem lehetséges, Susanna még az édesanyjánál időzik Basingstoke-ban.

Mrs. Austen olyannyira szívbe markolóan sóhajtott fel, hogy Jane megfogta a kezét, és biztosította róla, hogy nagyon szívesen visz neki egy csésze teát. Amikor elfordult, a szeme sarkából látta, ahogy az édesanyja összegörnyedve, azonban haldoklóhoz nem illő fürge-séggel lép be a varrószobába, amelynek nyugatra néző ablaka alatt egy bársonnyal bevont kanapé állt. A szoba a nyári napok délutánjain szüntelenül arany napfényben fürdött, most azonban a december sötét szürkésége töltötte be.

Miután az anyja egy szelíd bólintással becsukta maga mögött az ajtót, Jane bizonytalanul álldogált egy pillanatig. Amint magához tért, a szakácsnőtől kért egy csésze teát, majd nehéz szívvel otthagya a konyhát. A paplakban ez a kicsi, túlsúfolt helyiség volt az egyik kedvenc helye, a főzőedényekkel teleagatott falával, a mindig vidáman pattogó tűzzel. Átvitte az anyjának a teát, és először az aranypapírt tette el, majd összeszedte a babér- és a magyalágakat, végül pedig mindent

átcipelt a szalonba. Itt is kellemes tűz égett a kandallóban. Elbizonytalanodott, hogy hová is pakoljon, majd rövid gondolkodás után az asztalka alá csúsztatott mindent, hogy a földig érő csipketerítője jótékonyan eltakarja a sok holmit.

– Aú! – hallatszott az asztalka alól.

Jane összerezzen, de felnevetett. Óvatosan felemelte a terítőt. Valami megmoccant a sötétben, azután köhögés hallatszott, és egy puha kezecke bukkant elő.

– Anna, mi a csudát művelsz ott?

Az asztal alól az unokahúga holdkerek ábrázata bukkant elő. Az arcocskája mélyvörös színű volt. Világos szeme, amely egyáltalán nem illett az Austen család szemszínéhez, vádlón tekintett a nagynénjére, majd kihalászott egy magyalágot az asztalka alól, és Jane felé nyújtotta haragosan.

– Aú – ismételte. Felháborodottnak tűnt.

Jane megfogta a kezeckét, megfújta.

– Jaj, de buta vagyok, Anna! Gondolhattam volna, hogy az asztal alá bújtál.

Ez félig-meddig megfelelt az igazságnak. Anna újabban azok alatt a bútordarabok alatt érezte magát a legjobban, ahol az ember nem számított kisgyerekekre: az asztal, az ágy alatt, sőt még a bejárati komód alatt is, amely alá csak nagy fáradság árán tudta beszuszakolni magát. Jane olykor eltűnődött azon, hogy ez a védelemkereső készítés az édesanyja korai halálának tudható-e be, ám a választ nem tudta.

Régebben Anna hangos és vidám kislány volt, egy átlagos gyerek. Ám minden újabb, Steventonban tett látogatás során egyre különösebben viselkedett. Lehet, hogy mindez hozzátartozott a gyerekkorhoz. Vagy épp egy sorscsapás feldolgozásához, amelyet az apja, Jane bátyja, James is csak a legnagyobb erőfeszítések árán dolgozott fel. Ő is a szalonban volt, vette most Jane észre.

– Már régóta ülsz ott? – kérdezte, James pedig bólintott, helytelenítően ráncolta a homlokát, és továbbra is úgy tett, mintha olvasna.

A szemmozgásán azonban látszott, hogy nem olvas. Az írisze mozdulatlan volt, a tekintete komor. Tíz évvel idősebb volt a húgánál, és sok nem kötötte őket egymáshoz, bár minden reménység, hogy a családban irodalmi tehetség lakozik, az ő vállát terhelte. Már tizennégy éves korában felvették az Oxfordi Egyetemre, ahol még lapot is szerkesztett. Miután néhányszor megengedte Jane-nek, hogy álnév alatt a lapjában jelentessen meg cikket, hamarosan nyilvánvalóvá vált a húga tehetsége. A többi Austen családtag szerint Jane szórakoztatóbban, viccesebben, okosabban írt, mint a bátyja, ami Jamest arra a sértett megjegyzésre ösztönözte, hogy soha nem állt szándékában szórakoztatóan és viccesen írni.

Jane a karfára ült, és összeborzolta sűrű, sötét haját.

– Nem szeretnél inkább kimenni a kicsivel? Vagy menjek veled ki én? Gyűjthetnénk tobozt, amit aztán leúszthatnánk a folyón.

– Anna csupa víz lesz – felelte a bátyja anélkül, hogy felpillantott volna, azonban kicsit arrébb húzódott, hogy jelezze, nem örül az érintésnek.

Jane leengedte a karját.

– Na és akkor mi van! Azonnal átöltöztetem, amint visszaértünk a házba, megígérem.

– Nem – válaszolta a bátyja elnyújtva. Felnézett. – De köszönöm, Jane. Tudom, hogy igyekszel.

Jane sóhajtott, és ismét az asztalra pillantott, amely alatt Anna eltűnt. James még a gyertyákat sem gyújtotta meg, így a téli félhomály még szomorúbbnak tűnt. Jane igyekezett orvosolni a bajt, a lassacskán kialvó kandallótűzbe fújt, mire az fellángolt, és apró parázsdarabok szálltak fel a levegőben. Miután felcsippentett néhány morzsát a szőnyegről és megigazította az apja karosszékét, más nem jutott eszébe, amit tehetett volna. Így intett Jamesnek, aki nem viszonozta a köszönését, majd felment az emeleti szobájába.

A szoba a hideg miatt kevésbé volt otthonos, mint odalent, de legalább egyedül lehetett benne. Írt Cass-nek, majd egy karácsonyi üdvözlést Mrs. Lefroynak. A nagy korkülönbség miatt merőben más volt a barátságuk, mint az Aletheával vagy a Marthával való kapcsolata. Jane Mrs. Lefroy bizalmasának tartotta magát, ezért igencsak rosszul esett neki, hogy nem tudhatta magát az unokaöccsét fogadó emberek közt.

Az élet mindamellet túl rövid volt ahhoz, hogy megsértődjön, és a karácsonyt megelőző tizenkét nap egyáltalán nem volt megfelelő időszak ehhez.

Letette a tollát és eltöprengett, hogy kivel töltené legszívesebben az elkövetkező napokat, kivel táncol majd, és hogy vajon a báli időszak a tavalyi évet is felülmúlja-e. Amikor lépteket hallott a lépcső felől, azt hitte, hogy James mégiscsak elfogadja a javaslatát, hogy kivigye a kicsi Annát, azonban az apja sötét hajkoronája jelent meg az ajtórésben.

– Írsz, kedves?

– Inkább rosszul, mint jól.

– Lehetetlen.

– Jaj, papa, te azt hiszed, hogy minden zseniális, amit papírra vetek. Kénytelen leszek csalódást okozni neked. Az utóbbi időben elég siralmasan írok.

Az apja belépett, és becsukta maga mögött az ajtót. George Austen azon ritka emberek közé tartozott, aki keveset szól, mégis sokat mond. *A szeme miatt*, gondolta Jane, mely olyannyira mély, és annyira tele volt humorral, hogy az ember úgy érezte, egy pillanat alatt megértésre talál. Már hatvannégy éves volt, mégsem őszült egyetlen hajszála sem. Egyenes tartású ember volt, bár az utóbbi időben úgy tűnt, mintha összemert volna. A vállait kicsit leeresztette, és az egyes mozdulatokhoz is hosszabb időre volt szüksége. Ha Jane figyelte erre, a szíve fájdalmasan szorult össze, ugyanis forrón és szívből szerette az apját. Ha egy napon már nem lesz köztük... Nem is akart erre gondolni. Most biztosan nem, röviddel az év legszebb napjai előtt. És azután sem.

– Mi a gond? – érdeklődött az apja, és a szemüvege félköríves üvege felett az írópult felé sandított.

Ő volt az egyetlen, aki a lány szövegeinek bármely változatát elolvashatta – ha épp érdeklődést tanúsított irántuk. Ezenfelül ő volt az egyetlen, akinek kritikus szavai soha nem sebeztek meg Jane-t, hanem egyre arra biztatta, hogy még odaadóbban, még találóbban, még szellemesebben akarjon írni.

– Nem is tudom – beharapta az alsó ajkát, és az ablak felé fordult. – Néha olyan érzésem van, mintha... – habozott. – Olyan, mintha fal húzódná a történetem és én köztem. Mintha folyton a szereplők körül járkálnék, de nem találnám a hozzájuk vezető utat. Talán egy fal... vagy köd... akármi is legyen, elválaszt bennünket.

Az apja kivételével mindenki további magyarázatot kért volna. Ő azonban bólintott, és elgondolkodva biggyesztette az ajkait.

– No és látsz ajtót azon a falon?

Jane elgondolkodott, majd kis idő múlva habozva bólintott.

– Akkor várj, amíg magától kinyílik! Hidd el, Jane, kinyílik majd, ha eljön az ideje. És amikor tárva-nyitva áll, akkor egyszerűen besétálsz majd rajta.

Jane kételkedve nézett az apjára, majd felnevetett.

– Ha te nem lennél, apa!

Amikor a férfi kitérte a karját, Jane felkelt és odalépett hozzá. Megölelte, az arcát a nyakába temette.

Az élet hirtelen olyannyira egyszerűnek tűnt; néha elég egy ölelést kérni.

Jane álmodni sem merte, hogy Cass nélkül is szép lehet a karácsonyt megelőző tizenkét nap. Igaz, december 25-e reggele után még egy teljes hétig azt hitte, hogy jégcsapok vannak a lábán lábujjak helyett, mert a templomban, a karácsonyi misén hidegebb volt, mint egy jégveremben. Ám Jane ezt a hagyományt is szerette. Az emberek olyannyira összezsúfolódtak a templom padjain, hogy a mellette ülő sálja az orrát csiklandozta; és Jane soha nem állhatta meg, hogy az előtte lévő sorokban ülő hölgyek ünnepi frizurájában rágcsálókat ne keresgéljen. Egyszer ugyanis, tizenhárom évvel ezelőtt, egy egérke dugta ki reszkető orrocskáját Mrs. Canterbury kontya alól. Sajnos csak Jane vette észre, és senki nem hitt neki, ő viszont meg volt róla győződve, hogy az érzékei a pislákoló gyertyafényben sem csalták meg. Ugyan kit is lephetett volna meg? A hölgyek végtelenül hosszú haját megfésülni fáradságos procedúra volt, így ők télen – ha csak lehetett – kerülték a hajmosást, és a legidősebbek, akik szerették a kényelmet és az egyszerűséget, előnyben részesítették a púdert a valódi hajápolással szemben.

Ezúttal nem mutatkozott sem egér, sem egyéb rágcsáló, de a paplakba hazatértekor legalább levél várta.

Susanna, aki végre visszajött Basingstoke-ból, átadta a pár perccel ezelőtt kézbesített meghívót. Jane Ashe-ba volt hivatalos, hogy Reverend és Mrs. Lefroy paplakában részt vegyen egy kellemes, karácsonyi teázáson.

Mielőtt azonban erre sor kerülhetett volna, Jane-nek rengeteg más dolga is akadt. Töméntelen puncsot kellett innia, két nap után pedig észrevette, hogy remegni kezdett a keze és nehezeire esett a tollat tartani. Így teával és limonádéval ünnepelt inkább, és csak akkor ivott egy korty bort vagy puncsot, amikor – mint oly gyakran – látogatók érkeztek. No és természetesen az előadások alkalmával. Az Austen-házban nem is lett volna karácsony a karácsony, ha az ember nem színdarabokkal múlatta volna az időt.

Jane és a testvérei időtlen idők óta a ház melletti pajtában tartották előadásait, ahol már régóta nem szénát, hanem különféle jelmezekkel teli, ormótlan utazóládát tartottak. Az előadásokra természetesen sor kerülhetett akár Cass, akár a „társulat” többi tagja nélkül is. Edward az ünnepnapokat – mint mindig – a fogadószüleinél töltötte, Francis éppen a Karib-tengert szelte át, a legfiatalabb fivér, Charles szintén a tengeren volt; George-ot, a második legidősebb fivért karácsony és újév közötti időszakban meglátogatják majd, de ő már soha nem ünnepelt velük. Anna, James és Jane azonban (legalábbis Jane véleménye szerint) ügyesen kitöltötték a helyüket, és Jane-nek még az időközben szintén

befutott Henryt is sikerült rávennie, hogy idén Júlia szerepét alakítsa Jane Rómeója mellett.

– No de miért? – méltatlankodott először Henry, de nem lett volna Jane kedvenc bátyja, ha nem hagyta volna magát érvekkel meggyőzni.

– Mert lefagy a fenekem, ha sokáig kell háton feküdnöm.

– Na jó – sóhajtott a Henry, és anyát kivéve minden néző remekül szórakozott azon, hogy Henryt hosszú ruhában és szénnel festett szemmel hallhatta sóhajtan: „Nyelvedről a fülem még nem ivott száz szót se.”*

A napok szinte egymásba folytak. Későn keltek, egyesével jelentek meg a reggelizőasztalnál, majd csendben ettek, de még a csönd is otthonos volt. A szobákban ropogó tűz melege áradt. A levegőben szegfűszeg és borókabogyó illata terjengett. Jane többnyire akkor kelt igazán életre, amikor az ablakokon túl már sötétség honolt. Ekkor Henryvel együtt kotorászni kezdtek a ládáknak, beöltöztették Annát, és megpróbálták Jamest meggyőzni, hogy életében legalább egyszer legyen bohó, ám csúfos kudarcot vallottak.

Hébe-hóba az írás is eszébe jutott, Elinor és Marianne Dashwood alakja, valamint mindaz, amit a kívánságaikról és vágyaikról gondolt, és ami szerinte majd a regény lényege lesz. Ám soha nem volt ideje ezen hosszasan törni a fejét. Cass is kevésbé hiányzott neki,

---

* Fordította Kosztolányi Dezső.

mint máskor. Mrs. Austen is csupán egy ízben hozta fel a férjhezmenetel kínos témáját, amikor egyszer késő éjjel, enyhén becsípve Jane-hez hajolt.

– Ó, Jane – mondta –, én édes Jane-em.

Apa, aki anyával és Jane-nel üldögélt a szalonban, ahol fényes papírok és ajándékok közt várták az éjszakát, derűs pillantást vetett Jane-re.

– Igen, anya?

– Okos lány vagy.

– Köszönöm, anya.

– Ha fiú lennél, az egész világ biztosítana róla, hogy egyszer majd sokra viszed.

– Talán egy lány is sokra viheti.

Az anyja kuncgott, majd ismét elkomolyodott.

– Ne várj túl sokat! Csalódni fogsz csupán.

– Ha így vélekedünk az életről, akár már most befekhetünk a sírba meghalni.

– Jane! – kiáltotta felháborodottan az anyja. – Mr. Austen, legyen olyan szíves, segítsen!

Mr. Austen úgy tett, mintha épp felébredt volna egy félperces szundításból, és kérdőn nézett a hitvesére.

– Igen, Mrs. Austen, miben lehetek segítségére?

– Á, semmiben. – Mrs. Austen mérgesen pislogott, és hiába kereste a szavakat.

Jane határozottan nézett az anyjára.

– Képzeld csak el, gondoskodhatnék magamról. Akkor egyáltalán nem is lenne szükségem férjre.

– Gondoskodnál magadról? Hogyan? Azt hiszed talán, az apád vagyont rejtett el a pincében, amiről senki-nek egy szót sem szólt? Vagy talán azt hiszed, hogy az őt bátyádtól örökölsz majd valamit?

– Hat bátyámtól – javította ki Jane, ámbar meg-értette anyját, amiért nem számolja George-ot többé a családhoz. Süketnéma volt, és gyermekkor óta nevelő-otthonban élt, ám ez nem jelentette azt, hogy nem volt családtag. – Hogyan felejthetted el George-ot?

– Ne felejtettem el – vágta rá az anyja. – Azt hiszed talán, hogyha lenne örökség, az nem mind Jamesre szállna? – Mrs. Austen lemondóan rázta a fejét, és kissé imbolyogva lábra állt. – Fáj a fejem. Megyek és le-fekszem.

– Jó éjszakát, anya.

Mrs. Austen csípős pillantást vetett a férjére, elhúzta a szoknyája szélét a kandallótól, és olyan hangosan csapta be maga mögött az ajtót, ami többet mondott, mint ezer szó. A férje tanácstalanul üldögélt a karos-székében, és a tüzet bámulta. Az arcán bizonytalanság látszott.

– Immár a te nyelved a legélesebb a házban. Bánj vele megfontoltan, és kíméld az anyádat!

– De...

– Egy *de*hez túl idős vagy már, Jane – válaszolta az apja nyugodtan. – Lassacskán meg kell barátkoznod az *éssel*.

Jane zavartan nézett rá.

– Eljött az ideje – az apja mindössze ennyit fűzött hozzá, majd felkelt, és ernyedtt vállakkal az ajtó felé tartott.

– Jó éjszakát, Jane!

– Aludj jól, apa!

A lány fenyőágot dobott a kandalló tüzébe, és a tűzből felszálló izzó szikrákat bámulta. A gyantaillat belemelte a szobát. Hány ilyen beszélgetés vár még rá? És miért is ne gondoskodhatna magáról? Hiszen voltak olyan nők, akik éppen ezt tették: főképp nevelőnők, ami olyan foglalkozás volt, amit Jane nem tartott magának valónak. Szerette ugyan a gyerekeket, de ennél többet jelent gondoskodni róluk. Az írás ellenben... igen, voltak művésznők, írók, nem sokan ugyan, de – ki akarná óvatosságból rögvest feladni az álmodozást? Inkább csalódjon, mint meg se próbálja!

– Jane, milyen csodálatos, hogy láthatunk!

Mrs. Lefroy elragadtatva zárta Jane-t a karjába. Az aszszony, mint azt Jane azonnal észrevette, amikor hátralepett, igen kimerültnek tűnt. Anne Lefroy híres volt a szépségéről; a szeme ezúttal karikás volt, bájos arca fáradtnak, az ezüstösre púderezett paróka fésületlennek tűnt.

Jane, aki több mint egy fejjel volt magasabb a barátnőjénél, lehajolt hozzá.

– Nem érzi jól magát, kedves Mrs. Lefroy?

– De igen, természetesen, csak épp egy kicsit... – sóhajtott. – A gyerekek, Jane. Elég tapasztalatod van velük, tudod, milyen vadak, amikor egyszerre mind együtt vannak. – A homlokát ráncolta. – No de hogy idén mennyire vadul tombolnak... – megrázta a fejét. – De kerülj beljebb!

Az Ashe Rectory a György-kor stílusában épült; szerényen, mégis csodálatosan festett vörös tégláinak, a felfuttatott rózsáknak és a fehérre festett ablakainak köszönhetően. A benti tér levegős és világos volt, és bár méretben semmiképp sem vehette fel a versenyt a Laverstoke House-szal vagy a Thy Vyne-nal, Jane jobban szerette a Lefroy házaspár báljait, mint a nagy házakét.

Ma délután azonban szinte természetellenes csend uralta a házat. Ami annál is inkább meglepő volt, mivel Mrs. Lefroy az imént még a házukban tomboló gyerekekről beszélt.

– Hol vannak a gyerekek? – érdeklődött.

– Kidobtam őket Tommal együtt, egyszerűen az idegeimre mentek.

Jane izgatottan várta, hogy Mrs. Lefroy folytatja-e a beszámolót.

– Ó, hiszen még nem is mutattalak be... Jane, ne haragudj, meséltem neked egyáltalán Tom látogatásáról? Gyere, bemegyünk a szalonba, hozatok teát, te pedig a tudomásomra hozhatod, milyen rettenetes barátnőd vagyok.

Amikor a napfényben fürdő szalonban egymás mellett ültek, egy-egy csésze zöld teával a kezükben, Mrs. Lefroy ismét bocsánatot kért.

– Nem is említettem neked Tomot, ugye?

– Valóban nem – mondta Jane, és élvezettel kortyolta a kesernyés ízű teát. – Ami persze csak fokozta a kíváncsiságomat. Gondolhatja, egész Steventon másról sem beszél, bár, ha jól tudom, még senkinek sem volt szerencséje találkozni vele.

– Nos, hol is kezdjem? – gondolkodott Mrs. Lefroy hangosan, és közben legyezte magát. – Olyan, mint a forgósél. Egész másképp élt az emlékeimben, de a két év, amely alatt nem láttam – nos hát, a ti korszakban, kedvesem, ennyi idő alatt egy tökéletesen új ember születhet. Mintha most fiatalabbnak tűnne, mint akkor. Vagy talán szeretné, mielőtt komoly emberré válna, egyszer igazán kitombolni magát. – Félig lehunyt szemmel elgondolkodott. Végül megrázta a fejét, mintha magát akarná meggyőzni. – Okos fiú, szívesen beszélgetek vele, de legszívesebben a földre döngölne az érveivel. Bizonyára ezért vagyok ennyire... kialvatlan.

– Szegény! – Jane a kezéért nyúlt. Mrs. Lefroy valóban úgy nézett ki, mintha legalább egy hét pihenésre lenne szüksége. – Ennek ellenére ugye velünk tart holnap este Chute-ékhoz, vagy inkább pihen?

– Természetesen ott leszek. – Mrs. Lefroy mosolygott, de a mosolya is enerváltnak tűnt. – Ó, Jane, hiszen

még ajándékom is van számodra! Mi a csoda ütött belém? Bocsánatot kell kérnem tőled, remélem, máskor nem vagyok ennyire figyelmetlen.

Felkelt, a mahagóni íróasztalhoz lépett, és kinyitott egy fiókot. Kihúzott egy szalaggal átkötött könyvet.

– A születésnapodra, kedvesem! Kicsit megkésve, elvégre már tizenkét napja betöltötted a húszat, de remélem, ennek ellenére is örülni fogsz neki.

Jane arca felragyogott, amikor kioldotta a szalagot és fellapozta a könyvet.

– A női Quijote? Ó, Mrs. Lefroy, hallottam már róla! – Túláradóan hálálkodott, és csak akkor némult el, amikor a kertből hangok szűrődtek be.

Jane kíváncsian sandított kifelé, azonban csak a gyerekeket látta, Mr. Lefroyt nem. A barátnője az ablakhoz lépett.

– Ó Tom. Gyere, Jane, bemutatlak benneteket egymásnak. Jaj, ne, már megint elmentek! Szinte hihetetlen. Honnan szedi ezt a rengeteg energiát?

Jane épp egy pillantást vethetett a magasra nyúlt alakra, aki kétségtelenül Tom Lefroy lehetett. Az arcát nem lehetett látni. Ha valaki róla kérdezte volna, bizonyára nem tudott volna többet mondani, mint hogy szőke és karcsú természetű.

– Lucy isteníti. No és a fiúk! – Mrs. Lefroy sóhajtott. – Én is ezt tenném valószínűleg, ha azzal lennék elfoglalva, hogy az emlékezetembe idézzem az összes

művet, amit valaha olvastam, hogy követhessem a beszélgetéseinket.

– Nem lehet műveltebb, mint ön! – tiltakozott Jane. – Senkit sem ismerek, aki ebben a tekintetben felvehetné a versenyt önnel, és elképzelni sem tudok ilyen személyt.

– Várd csak ki, hamarosan megismered.

Mrs. Lefroy fáradtan mosolygott, Jane-nek pedig eszébe jutott, hogy már túlságosan is régóta időzik nála.

– Holnap találkozunk?

– Holnap találkozunk – felelte Mrs. Lefroy, és az ajtóhoz kísérte.

A hazaúton, amelyhez Mrs. Lefroy szívélyesen a rendelkezésére bocsátotta a kocsiját, Jane nem bírta ki, hogy ne próbálja elképzelni Mrs. Lefroy unokaöccsét. Felkeltette az érdeklődését, ennyi bizonyos volt. Szerencsére már nem kellett sokáig várakoznia. Holnap este bál lesz Chute-éknál. Jane már nagyon izgatottan várta, most még inkább, mint korábban.